

Μητροπολίτης Μάνης: Η Εκκλησία χειμάζεται αλλά ναυάγιον ουχ υπομένει

[Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Μάνης](#)

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μάνης κ. Χρυσοστόμου Γ΄

Εἶναι γνωστόν, ὅτι οἱ πρῶτοι χριστιανικοὶ αἰῶνες, εἶχαν ὡς μέγα ζήτημα τὴν Τριαδολογία, τὴν Χριστολογία καὶ τὴν Σωτηριολογία. Οἱ κοντινοὶ μας αἰῶνες, ὁ εἰκοστός καὶ ὁ εἰκοστός πρῶτος, φαίνεται νὰ ἔχουν ὡς σημαντικό θέμα, τὴν Ἐκκλησιολογία. Δηλαδή, ἀναζητεῖται συνεχῶς ἡ ἀπάντηση στό βασικό ἐρώτημα: Τί εἶναι ἡ Ἐκκλησία; Καί τοῦτο, ἐπειδὴ ἔρχεται ἐνώπιόν μας μία παρερμηνεία τῆς ἐννοίας τῆς Ἐκκλησίας, μία λαθεμένη ἀντίληψη τοῦ ἔργου της, μία παρεξήγηση τῆς θέσεως τῶν μελῶν της. **Ποικίλες θεωρίες καὶ ἀπόψεις διατυπώνονται καὶ μάλιστα κατ' αὐτάς, οἱ ὁποῖες ὅμως, ὡς ἐπὶ τό πλεῖστον, δέν ἔχουν καμμία σχέση μέ τό οὐσιαστικό καὶ αὐθεντικό περιεχόμενο τῆς Ἐκκλησίας.** Γιά παράδειγμα, ἰσχυρίζονται, ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι μόνον ἓνα νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, ὅπως ὅλα τά ἄλλα σέ μία κρατική ὑπόσταση. Ἄλλοι, θεωροῦν ὅτι εἶναι ἓνα κοινωφελές ἴδρυμα, ἐξαιρετικά χρήσιμο γιά ὑλική βοήθεια πρὸς τοὺς

πτωχούς καί ἀναγκαῖο γιά διάφορες πολιτιστικές ἐκδηλώσεις. Ἄλλοι, ὅτι εἶναι μία καλή ὀργάνωση γιά συναισθηματική καί ψυχολογική στήριξη τῆς συνοχῆς τῆς κοινωνίας. Καί, βέβαια, γιά ἄλλους, ἡ Ἐκκλησία εἶναι μία ὄντοτητα μέ συντηρητικό, σκοταδιστικό, ὀπισθοδρομικό πνεῦμα, ἕνα καθεστῶς ἀποξενωμένο ἀπό τήν πρόοδο, τήν παγκοσμιοποίηση καί τά σύγχρονα κοσμοεῖδωλα.

Κατ' ἀκολουθίαν τῶν ἀνωτέρω, παρουσιάζεται συχνά τό φαινόμενο τῆς ἀπαξίωσης τῆς Ἐκκλησίας, τῆς κατασυκοφάντησης, τῆς λοιδορίας, τῆς ἄρνησης, τῆς θέσεώς της στό περιθώριο τοῦ δημόσιου βίου.

*

Ἔτσι ἡ Ἐκκλησία καθίσταται, ὅπως ὁ Κύριός της, «σημεῖον ἀντιλεγόμενον», καταδιωκωμένη, περιφρονημένη, ἀλλά καί ἀποκαλυπτομένη συγχρόνως ἀπό ἄλλους ἀνθρώπους, πού ποτέ κανεῖς δέν θά ὑποπτευόταν, ὅτι θά ἦταν δυνατόν νά ἐνδιαφερθοῦν καί νά ἔλθουν κοντά στήν Ἐκκλησία καί νά αἰσθανθοῦν ἐνδόμυχα τήν εὐεργεσία της.

Ὑπάρχει, λοιπόν, σήμερα ζωηρότατο ἐνδιαφέρον, γι' αὐτό πού ὀνομάζεται Ἐκκλησία, πέρα ἀπό κάθε θρησκευολογική ἔννοια. Γενικά, θά λέγαμε, ὅτι ὑπάρχει ἕνα ἐκκλησιολογικό ἐνδιαφέρον. Τό ἐρώτημα συνεπῶς εἶναι διαρκῶς ἐνώπιον πολλῶν ἀνθρώπων. Τί εἶναι τελικά ἡ Ἐκκλησία; Ὡστόσο γιά νά μπορέσει κάποιος νά δεῖ καί νά αἰσθανθεῖ, νά καταλάβει, νά βιώσει τί εἶναι ἡ Ἐκκλησία καί τί κάνει, ἀρίδης ὑφίσταται ἡ ἀνάγκη νά ὑφίστανται οἱ κατάλληλες προϋποθέσεις. Χρειάζεται μία ὑπέρβαση τοῦ «ὀρθοῦ λόγου», μία διείσδυση στό «μυστήριον» πού εἶναι ἡ Ἐκκλησία. Πρέπει κανεῖς νά προχωρήσει ἀπό τήν νοησιαρχία στό ὑπέρλογο, ἀπό τό ἄγνωστο στή γεύση καί μετοχή καί ἐμπειρία τῆς θείας χάριτος. Ἄλλως, παραμένει ἔξω τοῦ οἴκου τῆς Ἐκκλησίας.

Καταδεικνύεται, λοιπόν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία δέν εἶναι αὐτό πού νομίζουμε ἢ μέ ποικίλα κατὰ καιρούς ἰδεολογικά ἢ κοσμικά κριτήρια κατασκευάζουμε ὡς Ἐκκλησία. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι πέραν ἀπό καταχωρήσεις περί θρησκείας σέ ἐγκυκλοπαίδειες καί βικιπαίδειες. Ὅπως δέ διαπιστώνουμε -καί κάμνει πολύ ἐντύπωση αὐτό τό γεγονός- ὅτι οἱ Ἀπόστολοι καί οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας δέν ἔγραψαν ἕνα ἔργο, π.χ. «Βίος τοῦ Χριστοῦ», καί δέν ὑπάρχει κάτι τέτοιο στήν ὀρθόδοξη θεολογία, κατὰ παρόμοιο τρόπο ὀφείλουμε νά γνωρίζουμε, ὅτι δέν ὑπάρχει καί κάποιος ὀρισμός, γιά τήν ἔννοια τῆς Ἐκκλησίας. Γι' αὐτό καί χρησιμοποιοῦνται μόνο λέξεις, ἐκφράσεις καί εἰκόνες πρὸς δῆλωσιν τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας. Μερικές τέτοιες λέξεις εἶναι: Βασιλεία, Βασίλισσα, Νύμφη, Μήτηρ, Ποίμνη, Κιβωτός, Ἄμπελος, Γεώργιον, Οἶκος, Οἰκοδομή, Πύργος, Σκηνή, Λιμήν, Πόλις, Σύνοδος, ἀλλά καί ἐκφράσεις, ὡς Λαός τοῦ Θεοῦ, Κοινωνία ἁγίων, Νέα

Ἱερουσαλήμ, Σῶμα Χριστοῦ. Μ' αὐτές μόνον τίς λέξεις, τίς φράσεις καί τίς εἰκόνες, μπορούμε κάπως νά προσεγγίσουμε τό θέμα Ἐκκλησία. Ἀξίζει δέ, στό παρόν ἄρθρο, νά μελετήσουμε κυρίως αὐτή τήν τελευταία ἔκφραση, ἡ ὁποία εἶναι ἡ πλέον ὀρθή θεολογικῶς. Θά σταθοῦμε σ' αὐτή περισσότερο.

*

Πράγματι, ἡ Ἐκκλησία εἶναι τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Κεφαλή τοῦ Σώματος, ὁ Χριστός καί μέλη τοῦ Σώματος εἶναι ὅλοι οἱ βεβαπτισμένοι πιστοί, οἱ ὁποῖοι βρίσκονται σέ ὀργανική σχέση καί ἐξάρτηση πρός τήν Κεφαλή αὐτῶν, τόν Χριστόν, καί πρός ἀλλήλους.

Εἰδικότερα, ὅταν ὁμιλοῦμε ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι τό Σῶμα Χριστοῦ, ἐννοοῦμε ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὁ «ὀργανισμός», ὁ «θεσμός» ἐκεῖνος -καί κατά συγκατάβασιν χρησιμοποιοῦμε τίς λέξεις «ὀργανισμός» καί «θεσμός», πού διαθέτει ἴδια ζωή, ἴδια μέσα ζωῆς, δέν ἐξαρτᾶται ἑξωθεν καί ἔχει ὡς Ἰδρυτήν, Ἀρχηγόν, Κεφαλὴν τόν Χριστόν, Λυτρωτὴν καί Σωτῆρα. Λέγεται, λοιπόν, «Σῶμα Χριστοῦ», γιατί εἶναι τό Σῶμα, τό ὁποῖον ἰδρύθηκε, κυβερνᾶται, τρέφεται, στηρίζεται καί σώζεται ἀπό τόν Χριστό. Ἡ Ἐκκλησία διαρκεῖ καί ζεῖ στούς αἰῶνες, ἀκριβῶς διότι ζεῖ μέ τήν ζωή τοῦ Χριστοῦ καί τά μέσα, μέ τά ὁποῖα ρέει στή Ἐκκλησία, ἡ ζωή αὐτή τοῦ Χριστοῦ εἶναι τά θεῖα καί ἱερά Μυστήρια, τά δοχεῖα τῆς Χάριτος. Ὡραιότατα γράφει ὁ Ν. Καβάσιλας: «Ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖο ἐλκύομε τήν Ἐκκλησία στίς ψυχές μας εἶναι ἡ τέλεισις τῶν μυστηρίων, ἡ λουσίσις (τό βάπτισμα), ἡ χρίσις, ἡ ἀπόλαυσις τῆς ἱερᾶς τραπέζης (Θ. Κοινωνία). Ὅταν τελοῦμε αὐτά τά μυστήρια ἐπιδημεῖ καί ἐνοικεῖ σ' ἐμᾶς ὁ Χριστός, ἀποπνίγει μέσα μας τήν ἁμαρτία καί ἐνσταλάζει τή ζωή καί τή δύναμη καί μᾶς καθιστᾷ μετόχους τῆς νίκης» (Φιλοκαλία 22, Ν. Καβάσιλας, Λόγος Λ', σελ. 301).

Τό παράδοξο, μάλιστα, εἶναι, ὅτι μέσα σ' αὐτόν τόν «ὀργανισμό», ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ἀνεξαρτήτως ἔθνους, φυλῆς, φύλου, τάξεως, ἐκπαιδεύσεως, μπορούν νά ζήσουν ὡς «εἷς ἄνθρωπος» καί συνάμα «ὡς ἐλεύθερα καί ἀνεπανάληπτα πρόσωπα» καί τό ἀκόμη πιό παράδοξο, ὅτι εἶναι ἡ Ἐκκλησία κοινότητα, πού ἐνῶ ζεῖ «ἐν τῷ κόσμῳ» καί ἔρχεται νά σώσει τόν κόσμο, δέν εἶναι, ἐν τούτοις, «ἐκ τοῦ κόσμου τούτου» καί δέν ἐξαρτᾶται ἀπό καμμία κοσμική ἐξουσία, ἀλλ' ἔχει δικούς της πνευματικούς νόμους. Ἐπὶ πλέον, ἡ Ἐκκλησία δέν εἶναι μία ἄμορφος μάζα, ἀλλὰ μία κοινωνία ἀνθρώπων, τῶν πιστῶν ἐν Χριστῷ, ἕνας θεανθρώπινος ὀργανισμός, ἕνας ἱερός θεσμός, ὁρατός, ἐνιαῖος καί ἱεραρχημένος. Ὡς γράφει ὁ Ἀπ. Παῦλος «Καθάπερ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι μέλη πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν· οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σῶμά ἐσμεν ... ἔχοντες χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα» (Ρωμ. ιβ', 4-6). Αὐτό εἶναι καί ἀποκαλεῖται ἐκκλησιαστικὸ σῶμα. Καί στό σῶμα βέβαια αὐτό δέν εἶναι μόνον οἱ κληρικοί καί οἱ

μοναχοί, αλλά όλοι οί βεβαπτισμένοι χριστιανοί, όλοι όσοι άγωνίζονται τόν καλόν άγώνα τής πίστεως. Όσοι βέβαια, προχώρησαν σέ σχίσμα, αίρεση ή άποστασία, αύτοί, από μόνοι τους έχουν έκβάλει τούς έαυτούς τους από τό Σώμα τής Έκκλησίας.

Έτσι ή Έκκλησία δέν είναι μία κοινωνία θρησκολήπτων καί δικαίων, αλλά ένας άγρός πού περιέχει χόρτα καλά, αλλά καί άγκάθια καί ζιζάνια καί, όσον διαρκεί ό παρών αιώνας, ό διαχωρισμός άναβάλλεται. Η Έκκλησία, δηλαδή, ξέρει νά περιμένει, νά προσεύχεται, νά πονά για τόν κάθε άμαρτωλό καί άσθενή άνθρωπο καί μετά χαράς τόν δέχεται για νά τόν σώσει καί νά τόν οδηγήσει στή θέωση. Κατά συνέπειαν, άποτελεί οίκτρα πλάνη νά θεωρείται ή Έκκλησία ως μία διοικητική πρωτίστως όργάνωση, ως ένα σωματείο τοῦ Άστικοῦ Κώδικα, ως μία ΜΚΟ, ως ένα ανθρώπινο κατασκεύασμα.

Ό Χριστός, λοιπόν, είναι ή Κεφαλή τοῦ Σώματος τής Έκκλησίας καί ό Ίδρυτής της. Τοῦτο καθ' ότι, κατά τίς ήμέρες τής δημόσιας ζωής Του, ό Κύριος εξέλεξεν τούς Άποστόλους του, τούς προητοίμασε, τούς έδίδαξε, τούς απέστειλεν, όπως καί ό Ίδιος είχε αποσταλεί παρά τοῦ Πατρός. Τούς υπέδειξε τό βάπτισμα ως τό μέσον τής ένσωματώσεως τών μελλόντων χριστιανών στό Σώμα Του καί «τῇ νυκτι ἣ παρεδίδοτο ἢ μάλλον έαυτόν παρεδίδου υπέρ τής τοῦ κόσμου ζωής», τούς παρέδωκε καί τό Μυστήριον τής θείας Εὐχαριστίας, ένῶ μετά τήν ανάστασίν Του, τούς παρεχώρησε τήν έξουσία «τοῦ λύειν καί δεσμεῖν». Δι' αύτοῦ τοῦ τρόπου έθεσε τό θεμέλιον τής Έκκλησίας Του καί άπεκάλυψε στους μαθητές Του τόν τύπο τής όργανώσεως τής Έκκλησίας Του, δηλ. τό σχέδιόν Του νά καταστήσει τήν Έκκλησίαν συνέχισιν τοῦ προφητικοῦ (διδασκαλία), τοῦ ιερατικοῦ (μυστήρια) καί τοῦ βασιλικοῦ (διοίκηση) έργου Του.

Όλα όμως αύτά, δέν θά είχαν τήν ζωή καί τήν δύναμη πού θέλησε ό Κύριος νά έχουν, εάν δέν έξωποιοῦντο από τό Άγιον Πνεῦμα, τό τρίτον πρόσωπο τής Αγίας Τριάδος. Έτσι τήν Έκκλησία, τήν όποία ίδρυσε διά τοῦ ζωοποιοῦ Του αίματος, ό υπέρ ήμῶν σταυρωθείς Λόγος τοῦ Θεοῦ, τήν φανέρωσε καί τήν στερέωσε κατά τήν ήμέραν τής Πεντηκοστῆς διά τής άποστολῆς τοῦ Αγίου Πνεύματος. Δηλαδή, μετά τήν εἰς οὐρανούς ένδοξον ανάληψίν Του, δέν μάς ἄφησε μόνους, δέν μάς έγκατέλειψε. Μας έδωκε τήν Έκκλησίαν Του. Αυτό είναι τό μέγιστον θεῖον δώρημα.

*

Τοιουτοτρόπως, ό πιστός μέσα στό σώμα τής Έκκλησίας ζει τήν όντως ζωή, τήν ζωή τήν έν Χριστῷ, καί γνωρίζει καί έχει τήν έσωτερική πληροφορία ότι έξω τής Έκκλησίας διακατέχεται από στέρηση τής αληθοῦς ζωής. Ό εύρισκόμενος όμως έντός τής Έκκλησίας, τά βλέπει πλέον όλα διαφορετικά, τά γήινα καί τά ρέοντα,

τίς ἀντιξοότητες καί δοκιμασίες τῆς ζωῆς, αὐτή τήν ἴδια τήν ζωή, καί τό νόημά της, ἀλλά καί τίς ἀσθένειες, τά βάσανα, τίς πίκρες καί αὐτόν ἀκόμη τόν θάνατον. Ὅλα τά ἀντιμετωπίζει ἄλλως πῶς, γιατί ὑπάρχει ἡ ἄλλη διόπτρα, ἡ πνευματική, μέ τήν ὁποία βλέπει τά τῆς ζωῆς καί τά τοῦ κόσμου τούτου.

Ἔτσι ὁ ἄνθρωπος, λοιπόν, τῆς Ἐκκλησίας, ὁ πιστός, δέν ζεῖ μόνον τήν κατά σάρκα ζωή, ἀλλά καί τήν ἐν Πνεύματι ἀγία ζωή, ἀποξενώνεται ἀπό τόν παλαιό ἑαυτό του χάριν Ἐκείνου. Ἡ πραγματική ψυχή τῆς ζωῆς του, ὁ ἐμψυχωτής του, εἶναι, ὁ νοῦς καί ἡ θέληση Ἐκείνου, τόν ὁποῖο ἔκανε Κύριόν του. Συνεπῶς, ὅταν ὁμιλοῦμε ὅτι οἱ χριστιανοί ἀνήκουν στόν Χριστό, αὐτό δέν σημαίνει ἀπλῶς ἡθική ὑποταγή, ἀλλά νέα ὄντως «ζωή ἐν αὐτῷ». Σημαίνει ὅτι ἀνήκουν σ' Αὐτόν οἱ πιστοί ὡς μέλη Του, ὡς “κοινωνοί θείας φύσεως” (Β' Πέτρ. α' 4). “Οὐκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλά τῷ ὑπέρ αὐτῶν ἀποθανόντι καί ἐγερθέντι” (Β' Κορ. ε' 15). Ἔτσι, ὡς λέγει ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος, «ἐκκλησία γὰρ οὐ τοῖχος καί ὄροφος, ἀλλὰ πίστις καί βίος», δηλαδή τρόπος ζωῆς, ἐμπειρία ζωῆς. Ἔχει πλέον ὁ πιστός ἄλλη βιοτή, τήν ἐκκλησιαστική. Ὁ ἄλλος, δέ, κόσμος πού στέκεται ἔξωθεν τῆς Ἐκκλησίας δέν μπορεῖ νά τό καταλάβει αὐτό, γι' αὐτό καί συμπεριφέρεται ἀντιεκκλησιαστικά. Εἶναι ἀμύητος τοῦ θείου μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας. Γι' αὐτό ὅσον καί ἂν μᾶς φαίνεται παράδοξο, ὁ πιστός προσκαλεῖται ν' ἀκούσει, ἀφ' ἑνός μὲν, «τὰς θύρας, τὰς θύρας ἐν σοφίᾳ πρόσχωμεν», ἀφ' ἑτέρου δέ, νά ὁμολογήσει: «οὐ μὴ γὰρ τοῖς ἐχθροῖς σου τὸ μυστήριον εἶπω...».

*

Κατά συνέπειαν, ἐφ' ὅσον Ἰδρυτής, Κεφαλή, Κυβερνήτης Πηγὴ τῆς ἀληθοῦς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὁ Χριστός καί ἀφοῦ ὁ «Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας» (Ἑβρ. 13, 8), καί ἡ Ἐκκλησία, θά παραμένει ἀείποτε ἀκατάλυτος καί ἀτελεύτητος. Ὁ ἴδιος ἄλλωστε ὁ Κύριος ἔδωκε τήν βεβαίωση καί εἶπε: «Καὶ πύλαι ᾧδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς» (Ματθ. 16, 18).

Ἰδιαίτερα, ὁ Ἱ. Χρυσόστομος στόν περίφημο λόγο του «Ὅτε τῆς Ἐκκλησίας ἔξω εὐρεθεῖς Εὐτρόπιος», τήν ὁποία ἐπιλεξαμε καί ὡς τίτλο τοῦ παρόντος ἄρθρου μας, διατυπώνει πολύ χαρακτηριστικά τήν σπουδαιότητα φράση: «Ἡ Ἐκκλησία χειμάζεται, ἀλλά ναυάγιον οὐχ ὑπομένει». Εἰδικότερα γράφει: «Τίποτε δέν εἶναι ἴσο μέ τήν Ἐκκλησία. Μὴ μοῦ λέγεις τά τείχη καί τά ὅπλα, γιατί τά τείχη μέ τό χρόνο παλαιώνουν, ἐνῶ ἡ Ἐκκλησία ποτέ δέ γερνᾷ. Τά τείχη οἱ βάρβαροι τά γκρεμίζουν, τήν Ἐκκλησία ὅμως οὔτε οἱ δαίμονες τή νικοῦν. Καί ὅτι τά λόγια αὐτά δέν εἶναι μεγάλη καύχησις, τό μαρτυροῦν τά πράγματα. Πόσοι πολέμησαν τήν Ἐκκλησία καί αὐτοὶ πού τήν πολέμησαν χάθηκαν; Αὐτή ὅμως ἀνέβηκε πάνω ἀπό τοὺς οὐρανοὺς. Τέτοιο μεγαλεῖο ἔχει ἡ Ἐκκλησία. Ὅταν τήν πολεμοῦν, νικάει· ὅταν τήν

ἐπιβουλεύονται, θριαμβεύει· ὅταν τὴν βρίζουν, γίνεται λαμπρότερη· δέχεται τραύματα καὶ δέν πέφτει ἀπὸ τίς πληγές· κλυδωνίζεται, ἀλλὰ δέν καταποντίζεται· δοκιμάζεται ἀπὸ τρικυμίες, ἀλλὰ δέν παθαίνει ναυάγιο· παλεύει, ἀλλὰ μένει ἀήττητη· ἀγωνίζεται, ἀλλὰ δέν νικιέται» (ΕΠΕ 33, σ. 110).

Καί σ' ἄλλο, ἐπίσης σπουδαῖο λόγο του, «Πρό τῆς ἐξορίας», πάλιν ὁ μέγας πατήρ, ὁ Ἱ. Χρυσόστομος, γράφει:

«Τίποτε δέν εἶναι πιό δυνατό ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, ἄνθρωπε. Σταμάτησε τὸν πόλεμο, γιὰ νά μὴ διαλύσει τὴ δύναμή σου. Μὴν ἀνεβάζεις πόλεμο στὸν οὐρανό. Ἄν πολεμᾷς ἄνθρωπο, ἢ νίκησες, ἢ νικήθηκες. Ἄν ὅμως πολεμᾷς τὴν Ἐκκλησία, εἶναι ἀδύνατο νά νικήσεις, γιατί ὁ Θεός εἶναι πιό ἰσχυρός ἀπ' ὅλους. Ὁ Θεός τὴν στερέωσε, ποιός ἐπιχειρεῖ νά τὴν κλονίσει;» (ὅπ. παρ., σ. 386).

Δέν παραλείπει δέ ὁ Χρυσορρήμων νά γράψει καὶ γιὰ τὴν ἄλλη δύναμη τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ἀγιαστική. Τονίζει πολὺ χαρακτηριστικά, ἀλλὰ καὶ παραστατικά χρησιμοποιῶντας τὴν εἰκόνα τῆς κιβωτοῦ τοῦ Νῶε. «Δέν θά ἔκανε κανεὶς λάθος, ἐάν ἔλεγεν ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἔχει μεγαλυτέραν ἀξίαν ἀπὸ τὴν κιβωτόν. Διότι ἡ μὲν κιβωτός παρελάμβανε τὰ ζῶα καὶ τὰ διετήρει ζῶα, ἐνῶ ἡ Ἐκκλησία παραλαμβάνει τὰ ζῶα καὶ τὰ μεταβάλλει. Ἄς χρησιμοποιήσω παραδείγματα. Εἰσῆλθεν ἐκεῖ (εἰς τὴν κιβωτόν) ἰέραξ καὶ ἐξῆλθεν ἰέραξ· εἰσῆλθε λύκος καὶ ἐξῆλθε λύκος· ἐδῶ εἰσῆλθε κάποιος ἰέραξ καὶ ἐξέρχεται περιστερὰ· εἰσέρχεται λύκος καὶ ἐξέρχεται πρόβατον· εἰσέρχεται φίδι καὶ ἐξέρχεται ἄρνι, διότι δέν μεταβάλλεται ἡ φύσις, ἀλλ' ἐκδιώκεται ἡ κακία» (ΕΠΕ 30, 284). Αὐτὰ ὅλα σημαίνουν, ὅτι στὴν Ἐκκλησία καταφεύγουν οἱ φθαρμένες καὶ ἀμαυρωμένες εἰκόνες τοῦ Θεοῦ, οἱ ἄνθρωποι «οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι», καὶ Ἐκεῖνη γνωρίζει νά ξαναπλάθει, ἀνακαινίζει καὶ θεώνει τὸν καθένα πεπτωκότα ἄνθρωπο. Ἡ Ἐκκλησία δέν μένει στὴν ἄρνηση. Προχωρεῖ στὴν κατάφαση, στὴν πνευματική ἀνάβαση, γιατί Θεός στό χῶρο τῆς Ἐκκλησίας συγκαταβαίνει.

*

Κατ' ἀκολουθίαν, τῶν ἀνωτέρω πατερικῶν σοφῶν λόγων καὶ ἐφ' ὅσον ὅλα αὐτὰ συνιστοῦν τὴν ἔννοια, τὴν πνευματική δύναμη καὶ τό περιεχόμενον τῆς Ἐκκλησίας εἶναι δυνατόν νά μιᾶμε γιὰ Ἐκκλησία ἐρήμην τοῦ Χριστοῦ; Ἦ ἔπειτα νά γίνεται λόγος γιὰ καταστρατήγηση, ἀπαξίωση καὶ ὑποβάθμιση τῆς Ἐκκλησίας; Τό πρόβλημα, ἐν προκειμένῳ, δέν εἶναι ἡ Ἐκκλησία. Ἐμεῖς δέν ἔχουμε ὀρθό λογισμό. Ἄλλωστε Ἐκκλησία εἴμαστε ὅλοι μας. Εἶναι λάθος ἡ τοποθέτηση: «Ἐγὼ καὶ ἡ Ἐκκλησία». Μὴ λησμονοῦμε δέ, ὅτι ὁ Θεός Πατήρ, ὡς ὁ «ἐξ οὗ τὰ πάντα» εἶναι ἡ πρώτη αἰτία καὶ ἀρχὴ τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι «Θεοῦ φυτεία», δηλαδή μία ἄλλη πραγματικότητα, ὡς γράφουν οἱ «Διαταγές τῶν Ἀγίων

Ἀποστόλων» (4ος αἰ.). Προϋπήρχεν ἐξ αἰδίου οἶονεῖ κεκρυμμένη ἐν τῷ Θεῷ ὡς πρὸς τό, πρὸ τῶν αἰώνων, «ἀπόκρυφον μυστήριον». Προϋπήρχεν ἐν τῇ σοφίᾳ καὶ τῇ προνοίᾳ τοῦ Θεοῦ, ὡς λέγει ὁ συγγραφέας τοῦ 2ου αἰῶνα, ὁ Ἑρμᾶς (Ὅρασις, 5). Μετέπειτα ἦλθαν ὅλα τὰ ἄλλα. Ὁ κτιστός κόσμος, ὁ ἄνθρωπος, οἱ λαοί, τὰ ἔθνη, τὰ κράτη. Ὅλα εἶναι κατοπινὰ καὶ μεταγενέστερα.

Ἔτσι πράγματι, οἱ αἰῶνες ἔρχονται καὶ παρέρχονται. Ἡ Ἐκκλησία ὅμως, ἐπειδὴ εἶναι τοῦ Χριστοῦ, μένει στόν αἰῶνα. «Ecclesia vero Christus», θά πεῖ ὁ Τερτυλλιανός καὶ ἐπειδὴ «στέφανος τῆς Ἐκκλησίας ὁ Χριστός», Αὐτή, εἶναι καὶ παραμένει πύργος ἀσάλευτος καὶ ἀκαταμάχητος. Πέρα λοιπόν ἀπὸ κούφιους ἰδεαλισμούς, ἀπὸ ἀνθρωποκεντρικούς πειρασμούς, ἀπὸ σκοτεινές νύκτες ἀμφιβολιῶν, τό μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας ἔχει πάντα τὴν δυναμικὴ τῆς ἀναγεννήσεως τῆς θελήσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ Ἐκκλησία θά συνεχίζει νὰ μεταμορφώνει τόν ἄνθρωπο, τόν καθένα πού πηγαίνει κοντά της, νὰ ποιμαίνει τόν κάθε πιστό, ὑπερνικῶντας τὰ ποικίλα ἐμπόδια. Καὶ θά ἐξακολουθήσει νὰ κατανικᾷ τελικὰ καὶ αὐτόν τόν θάνατον, διότι ἡ Ἐκκλησία ζεῖ, γιατί ὁ Χριστός ζεῖ, καὶ εἶναι στό διηνεκές «ἐν μέσω ἡμῶν» καὶ Αὐτός εἶναι ἡ Ὁδός, ἡ Ἀλήθεια καὶ ἡ Ζωή, εἶναι τό Φῶς τοῦ κόσμου, καὶ ἡ Ἀνάστασις.

Γι' αὐτό, στούς δύσκολους καιρούς μας ἀπὸ κάθε ἄποψη, πρὶν ἀκούσουμε τὴν φωνὴ τοῦ οὐρανοῦ: «Λαός μου, τί ἐποίησά σοι, ἢ τί σοι παρηνώχλησα;», ἅς ἀνοίξουμε τὰ ὦτα μας στὴν πατερικὴ συμβουλή: «Μένε εἰς Ἐκκλησίαν».